

Hyte-työryhmän muistio 3.11.2020

Aika 03.11.2020 klo 14.00

Paikka Etäyhteydellä

Läsnäolijat Toni K. Laine, kunnanjohtaja, puheenjohtaja
Verena Kortelainen, hyvinvointikoordinaattori, muistion laatija
Mari Palolahti, hallintojohtaja
Pirjo Kyrö, talouspäällikkö
Anne-Marie Kalla, viestintä- ja yhteistoimintapäällikkö
Ilkka Korhonen, sivistysjohtaja
Jaakko Seppänen, sosiaali- ja terveysjohtaja
Arto Leppälä, tekninen johtaja
Samuli Mikkola, elinkeinojohtaja

Käsiteltiin seuraavia asioita:

Laajan hyvinvointikertomuksen valmistelun aikataulu ja vaiheet

Seuraavan valtuustokauden laajan hyvinvointikertomuksen valmistelu on aloitettu. Seuraavan valtuustokauden laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valmistellaan kahdessa vaiheessa niin, että nykyinen valtuusto käsittelee ja hyväksyy keväällä 2021 hyvinvointikertomusosion, joka sisältää katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin sekä valtuustokauden 2017–2020 tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seurannan. Kesäkuussa 2021 kautensa aloittava valtuusto käsittelee ja hyväksyy hyvinvointisuunnitelman, jossa asetetaan valtuustokauden painopistealueet, tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet.

Käytiin läpi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmisteluprosessi. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelussa on tarkoitus osallistaa laajasti kunnan eri toimialoja ja muita sidosryhmiä, kuten järjestöjä. Myös AVI järjestää tilaisuuksia, joissa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa valmistellaan laaja-alaisesti. Marras-joulukuussa 2020 AVI järjestää seutukunnittain hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen seutukokoukset joihin osallistuvat kunnanjohtaja, johtoryhmä, kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja ja hyvinvointikertomuksen kirjoittaja. Syksyllä 2021 AVIn on tarkoitus järjestää laajempi hyvinvointi- ja turvallisuuseminaari, johon osallistuvat valtuutetut, vanhus- ja vammaisneuvostojen edustajat, nuorisovaltuuston edustaja, poliisin ja pelastuslaitoksen edustajat sekä yritysten ja järjestöjen edustajat.

Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kanssa samanaikaisesti valmistellaan muun muassa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ehkäisevän päihdetyön suunnitelma,

turvallisuussuunnitelma sekä osallisuus- ja tervetulo-ohjelma. Laaja hyvinvointikertomus on strategisen tason yhteen kokoava asiakirja, kun taas erillisissä suunnitelmissa on enemmän substanssisisältöä ja operatiivisen tason sisältöjä. Loppuvuoden 2020 aikana tehdään ensi vuodelle vuosikello, jossa on laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman sekä kaikkien valmistelussa olevien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun kannalta olennaiset asiat. Vuosikellon valmistelussa ovat mukana hyvinvointikoordinaattori ja eri ohjelmien ja suunnitelmien valmistelun avainhenkilöt eri toimialoilta.

Laajan hyvinvointikertomuksen tiedonkeruu: kuntalaiskysely, järjestökysely, vertailukunnat

Osana laajan hyvinvointikertomuksen tiedonkeruuta loppuvuoden aikana toteutetaan kuntalaisten hyvinvointikysely ja järjestökysely. Tarkoituksena on, että vastaavanlaiset kyselyt toteutettaisiin aina laajan hyvinvointikertomuksen valmistelun yhteydessä.

Käytiin läpi hyvinvointi- ja järjestökyselyiden luonnokset ja keskusteltiin huomioon otettavista asioista. Kuntalaisten hyvinvointikyselyssä pyritään kartoittamaan sellaisia kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä asioita, joista ei saada tietoa kansallisista indikaattoreista tai muista lähteistä, jolloin hyvinvointikysely täydentää muista lähteistä saatavaa tietoa. Hyvinvointikyselyn osalta todettiin, että olisi hyvä, jos Lapin alueella toteutettaisiin yhteinen hyvinvointikysely, jolloin kyselystä saatavaa tietoa olisi mahdollista verrata muihin Lapin kuntiin. Hyvinvointikoordinaattori on yhteydessä Lapin AVIin ja ehdottaa yhteisen hyvinvointikyselyn koostamista.

Järjestökyselyn osalta todettiin, että järjestökyselyssä keskitytään järjestöjen havaintoihin kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Inarissa toimivien sosiaali- ja terveysturvan järjestöjen osalta saadaan tarkempaa tietoa myös Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry:n syksyllä 2020 toteuttamasta järjestökyselystä.

Laajaan hyvinvointikertomukseen tulee valita vertailukunnat, joihin Inarin indikaattoritietoja verrataan. Vertailukunniksi valittiin Kittilä ja Kuhmo.

Avustuskäytäntöjen muutokset kunnanhallitukseen

Avustuskäytäntöihin on tehty muutokset edellisen hyte-työryhmän kokouksessa käydyn keskustelun perusteella. Avustusohjeeseen on lisätty uudistetut kyläyhdistysten avustuskäytännöt sekä maininta siitä, ettei avustusta voida käyttää oman palkan tai palkkion maksamiseen. Avustuskäytäntöjen päivittämistä käsitellään seuraavassa kunnanhallituksen kokouksessa.

Todettiin, että mikäli kunta haluaa tukea yksittäisiä urheilijoita, tukeminen tapahtuu markkinointiyhteistyönä eikä avustushaun kautta.

AVI:n koronakyselyn yhteenveto

Lapin AVI toteutti elo-syyskuussa Hyvinvointi, terveys ja arjen turvallisuus koronatilanteessa -kyselyn, jossa kartoitettiin kuntien kokemuksia koronatilanteesta. Käytiin läpi yhteenveto Inarin vastauksista AVIn kyselyyn.

Yhteenvetona todettiin, että Inarin kunta on suoriutunut kokonaisuutena hyvin koronatilanteeseen reagoinnissaan. AVIn kyselyn vastausten perusteella kuitenkin kaikkien ikäryhmien kohdalla on havaittu ongelmien kärjistymistä, mikä edellyttää toimia jatkossakin. Tilannetta seurataan, ja henkilöstön kokemusten kartoittaminen on tärkeää jatkossakin.

Kuntien järjestöyhteistyön suositus

Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta on julkaissut syksyllä 2020 järjestöyhteistyön suosituksen Lapin kunnille. Järjestöyhteistyön suositus on liitteenä.

Käytiin läpi järjestöyhteistyön suosituksen pääkohdat. Järjestöyhteistyön suosituksessa käsitellään muun muassa järjestöyhdyshenkilön roolia kunnan ja järjestöjen yhteistyössä, kunnan tilojen käyttöä järjestötoiminnassa, järjestöavustuksia sekä järjestöjen roolia kunnan hyvinvointityössä. Todettiin, että Inarin järjestöyhteistyön rakenteet vastaavat tällä hetkellä pääpiirteissään hyvin järjestöyhteistyön suositusta.

Hyte-kerroin käyttöön v. 2023

Kunnille ollaan ottamassa käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli hyte-kerroin. Hyte-kerroin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran sote-uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Lisäosa tulee määräytymään toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja kuntalaisten hyvinvointia kuvaavien tulosindikaattoreiden perusteella. Jo nyt tehtävä kuntien hyvinvointityö tulee vaikuttamaan lisäosan suuruuteen.

Käytiin läpi hyte-kertoimen prosessi- ja tulosindikaattorit sekä Inarin tilanne indikaattoreiden osalta. Prosessi-indikaattoreita on yhteensä 14 kappaletta, joista viisi indikaattoria liittyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kuntajohdossa, neljä indikaattoria hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen peruskouluissa ja viisi indikaattoria hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liikunnan osa-alueella. Prosessi-indikaattorien osalta yhteenvetona todettiin, että Inarissa on kehitettävää erityisesti peruskoulun osa-alueella sekä kuntalaisten osallistamisessa. Lisäksi päätösten vaikutusten systemaattinen ennakoarviointi (EVA) olisi hyvä ottaa käyttöön jossakin vaiheessa.

Tulosindikaattoreita on yhteensä kuusi: terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus 8. ja 9. luokkalaisista, ylipainoisten osuus 8. ja 9. luokkalaisista, koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä sekä kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön. Tulosindikaattorien osalta mitataan lähtökohtaisesti muutosta, ja siinä lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Tulosindikaattoreiden osalta todettiin, että erityisesti nuorten hyvinvointia kuvaavissa indikaattoreissa on parannettavaa.

Hyvinvointikoordinaattori toimittaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmälle yhteenedon hyte-kertoimen prosessi- ja tulosindikaattoreista sekä Inarin tilanteesta näiden indikaattoreiden osalta.

Muut asiat

Seuraavan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän kokous järjestetään tammikuun 2021 alkupuolella. Tarkka ajankohta sovitaan myöhemmin.

